

BORKOWSKI Ludwik Stefan — logik, związany z UW i KUL, ur. 7 VIII 1914 w Obroszynie k. Lwowa, zm. 22 X 1993 we Wrocławiu.

W 1933 rozpoczął studia filozoficzne na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie, uczęszczając na wykłady i seminaria K. Ajdukiewicza, R. Ingardena, M. Kreutzta. Studia, przerwane w 1938 z powodu długotrwałej choroby, ukończył w 1946 na UJ. Doktoryzował się w 1950 na podstawie rozprawy na temat definicji analitycznych i syntetycznych, a habilitację uzyskał w 1960 na podstawie rozprawy zawierającej wyniki badań nad kwantyfikatorami. W 1973 otrzymał tytuł prof. nadzwyczajnego, a w 1980 — prof. zwyczajnego. W latach 1946–1949 pracował jako nauczyciel we wrocławskiej szkole średniej. Od 1948 do 1975 wykładał na UW, a od 1975 do 1993 na KUL, gdzie w latach 1975–1984 kierował Katedrą Logiki.

B. jest autorem kilkudziesięciu artykułów z dziedziny logiki, opublikowanych głównie w czasopismach „*Studia Logica*” i „*Roczniki Filozoficzne*” oraz w książce pt. *Studia logiczne* (Lb 1990). Duże uznanie zarówno w Polsce, jak i za granicą uzyskały wielokrotnie wznawiane podręczniki logiki jego autorstwa: napisane wraz z J. Słupeckim *Elementy logiki matematycznej i teorii mnogości* (Wwa 1963, 1984⁴), tłum. na ros. i ang.; *Elementy logiki formalnej* (Wwa 1972, 1980⁵); *Logika formalna* (Wwa 1970), tłum. na niem.; *Wprowadzenie do logiki i teorii mnogości* (Lb 1991).

Główne kierunki zainteresowań naukowych B. to: badania nad kwantyfikatorami, rachunki logiczne, teoria definicji, teoria konsekwencji, filozoficzne konsekwencje wyników logiki, najnowsza historia logiki, zwł. twórczość J. Łukasiewicza i K. Ajdukiewicza. Pracował również nad podręcznikowym opracowaniem logiki.

Najważniejsze rezultaty uzyskane przez B. w dziedzinie logiki formalnej związane są z jego badaniami nad kwantyfikatorami oraz założeniowymi systemami dla logik nieklasycznych. Wprowadził pojęcie n-argumentowego kwantyfikatora właściwego i ilościowego oraz zbadał własności takich kwantyfikatorów. Pozwoliło to na zbudowanie systemów rachunku predykatów i rachunku zdań o jednym terminie pierwotnym, będącym kwantyfikatorem dwuargumentowym. Sformułował zasadę niezależności kategorii składniowej kwantyfikatora od kategorii składniowej zmiennej przezeń związanej i na podstawie tej zasady sprowadził arytmetykę liczb naturalnych do odpowiednio rozszerzonego systemu typikalnej logiki bez aksjomatu nieskończoności i typikalnej wieloznaczności stałych arytmetycznych. Na podstawie badań nad znaczeniem funktorów konieczności i możliwości przedstawił pewne układy reguł założeniowych dla systemów ścisłej implikacji S4 i S5. Skonstruował także pewne systemy założeniowe dla intuicjonistycznego rachunku zdań i sylogistyki arystotelesowskiej oraz zbudował bogaty pojęciowo, bezkwantyfikatorowy założeniowy system rachunku nazw.

Badania logiczne umieszczał w kontekście filozoficznym, nawiązując do pojęć ważnych dla teorii poznania i metodologii nauk. Opierając się na założeniowej metodzie dowodzenia w logice, wprowadził pojęcie dedukcyjnego uzasadniania zdań (różne od pojęcia dedukcyjnego wyprowadzania twierdzeń z aksjomatów). Pojęcia tego użył do odróżniania zdań analitycznych od syntetycznych. Za pomocą środków logiki współczesnej sformułował wersję definicji klasycznego pojęcia prawdy, w myśl której zdanie jest prawdziwe wtedy i tylko

wtedy, gdy istnieje stan rzeczy opisywany przez to zdanie, i udowodnił równoważność tej definicji z definicją A. Tarskiego. Zajmował się również teorią definicji oraz intuicyjną interpretacją logik wielowartościowych.

Bibliografia: *Ludwik Stefan B.* [Autobiogram], RuF 41 (1984), 78–82; S. Kamiński, *Ludwik B. jako kontynuator logiczno-metodologicznych prac szkoły lwowsko-warszawskiej*, RF 32 (1984) z. 1, 7–17; *Wykaz prac (Ludwika B.)*, w: L. Borkowski, *Studia Logiczne*, Lb 1990, 489–494; *Księga pamiątkowa w 75-lecie KUL. Wkład w kulturę polską w latach 1968–1993*, Lb 1994.

Piotr Kulicki